

TÜRKİYE BEŞERİ ve EKONOMİK COĞRAFYASI

Kaynak: Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası
Editör: Cemalettin Şahin
Yazarlar: Servet Karabağ
Salih Şahin.

1. BÖLÜM
TÜRKİYE
BEŞERÎ COĞRAFYASI

TÜRKİYE NÜFUS COĞRAFYASI	15
1.1. NÜFUSUN ÜLKELER İÇİN ÖNEMİ ve NÜFUS SAYIMLARI	15
1.2. TÜRKİYE'DE NÜFUSUN GELİŞİMİ	19
1.2.1. Türkiye'de Nüfus Artışının Nedenleri	22
1.2.2. Türkiye'de Hızlı Nüfus Artışının Yol Açtığı Sorunlar	26
1.3. TÜRKİYE'DE UYGULANAN NÜFUS POLİTİKALARI	29
1.4. GELECEKTE TÜRKİYE NÜFUSU	31
1.5. TÜRKİYE'DE NÜFUSUN DAĞILIŞI	32
1.5.1. Doğal Faktörler	32
1.5.2. Beşerî Faktörler	34
1.5.3. Türkiye'de Nüfusun Coğrafi Bölgelere Dağılışı	37
1.5.4. Türkiye'de Nüfus Yoğunlukları	42
1.5.4.1. Aritmetik Nüfus Yoğunluğu	43
1.5.4.2. Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu	47
1.5.4.3. Tarımsal Nüfus Yoğunluğu	50
1.6. TÜRKİYE'DE GÖÇLER	52
1.6.1. Türkiye'de Göçlerin Nedenleri	52
1.6.2. Türkiye'de Göçlerin Sınıflandırılması	54
1.6.2.1. Türkiye'de İç Göçler	56
1.6.2.2. Türkiye'de Dış Göçler	58
1.6.2.3. Yurt Dışından Türkiye'ye Yapılan Göçler	58
1.6.2.4. Türkiye'den dış ülkelere yapılan göçler	59
1.7. TÜRKİYE NÜFUSUNUN NİTELİKLERİ	63
1.7.1. Türkiye Nüfusunun Yaş ve Cinsiyet Özellikleri	64
1.7.2. Nüfusun Yaş Bağımlılık Oranları	70
1.7.3. Türkiye'de Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına	

Dağılımı	71
1.7.4. Türkiye’de Nüfusun Eğitim Durumu	74
1.7.5. Türkiye’de Nüfusun Kır ve Şehir Özellikleri	75
2. TÜRKİYE’NİN YERLEŞME COĞRAFYASI	79
2.1. TÜRKİYE’DE YERLEŞMENİN DAĞILIŞINA ETKİ EDEN FAKTÖRLER	80
2.1.1. Fizikî faktörler	80
2.1.2. Beşerî ve Ekonomik Faktörler	82
2.2. TÜRKİYE’DE YERLEŞMENİN TARİHÇESİ	85
2.2.1. Tarih Öncesi Devirlerde Türkiye’de Yerleşme	87
2.2.2. Tarih Çağlarında Ülkemizde Yerleşme	91
2.3. TÜRKİYE’DE YERLEŞMELERİN ÖZELLİKLERİ	94
2.3.1. Yönetim Bakımından Yerleşmeler (İdarî statü)	94
2.3.2. Nüfus Bakımından Yerleşmeler	95
2.3.3. Fonksiyon Bakımından Yerleşmeler	96
2.3.4. Plânlama Bakımından Yerleşmeler	97
2.4. YERLEŞMELERİN SINIFLANDIRILMASI	98
2.4.1. İdarî Açısından Yerleşim Birimleri	98
2.4.2. Yerleşme Coğrafyası Açısından Yerleşmeler	100
2.4.2.1. Türkiye’deki Kır Yerleşmeleri	101
2.4.2.2. Türkiye’deki Kır Yerleşme Tipleri	102
2.4.2.3. Diğer Kır Yerleşmeleri	104
2.4.2.4. Türkiye’de Kır Yerleşmelerinin Sorunları	109
2.3.3. Kasaba Yerleşmeleri	111
2.3.4. Şehir Yerleşmeleri	112
2.3.4.1. Şehir Yerleşmelerinin Başlıca Özellikleri	113
2.3.4.2. Türkiye’de Şehirlerin Ortaya Çıkışı ve Şehirlerin Gelişiminde Etkili Olan Faktörler	114
2.3.4.3. Türkiye’de Şehirlerin Sınıflandırılması	123
2.3.4.3.1. Türkiye’de Nüfuslarına Göre Şehirler	124

2.3.4.3.2. Türkiye’de Fonksiyonel Özelliklerine Göre Şehirler	125
2.3.4.3.3. Ekonomik Fonksiyonlarına Göre Şehirler	125
2.3.4.4. Türkiye’de Şehirleşmeye Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Sorunlar	130
2.3.4.5. Türkiye’de Şehirleşmenin Geleceği	132
2.4. TÜRKİYE’DE MESKENLER	133
2.5.1. Mesken Tiplerini Etkileyen Faktörler	134
2.5.2. Türkiye’de Mesken Tipleri	137

2. BÖLÜM TÜRKİYE EKONOMİK COĞRAFYASI

TÜRKİYE EKONOMİK COĞRAFYASININ TEMELLERİ	142
1.1. DOĞAL ORTAMA BAĞLI UNSURLAR	143
1.1.1. Konum (lokasyon)-ekonomi ilişkisi	143
1.1.2. İklim-ekonomi ilişkisi	146
1.1.3. Yeryüzü şekilleri-ekonomi ilişkisi	148
1.1.4. Denizler, kara içi sular-ekonomi ilişkisi	150
1.1.5. Toprak-ekonomi ilişkisi	152
1.1.6. Yer altı kaynakları-ekonomi ilişkisi	153
1.2. BEŞERÎ ORTAMA BAĞLI UNSURLAR	154
1.2.1. Nüfus-ekonomi ilişkisi	154
1.2.2. Ekonomi Politikaları	157
1.2.3. Bölgesel Entegrasyonlar ve Küresel Ekonomik Düzen	160
1.2.4. Arazi Kullanımı	163
1.3. TÜRKİYE EKONOMİSİNİN YAPISI	164
2. SEKTÖREL OLARAK TÜRKİYE EKONOMİSİ	167
2.1. TARIM	169

Türkiye Beşerî ve Ekonomik Coğrafyası

2.1.1. Türkiye’de Tarımın Başlıca Özellikleri	169
2.1.2. Türkiye’de Tarımın Gelişim Seyri	170
2.1.3. Bitkisel Üretimde Etkili Faktörler	172
2.1.3.1. Toprak verimliliği	172
2.1.3.2. Sulama	173
2.1.3.3. Gübre kullanımı	174
2.1.3.4. Tohum ıslahı	174
2.1.3.5. İlaçlama	174
2.1.3.6. Makineleşme	175
2.1.3.7. Pazarlama ve tarımı destekleyen kuruluşlar	175
2.1.4. Bitkisel Üretim	176
2.1.4.1. Tahıllar	176
2.1.4.2. Sanayi Bitkileri	180
2.1.4.3. Baklagiller	186
2.1.4.4. Yağlı Tohumlu Bitkiler	186
2.1.4.5. Meyveler	189
2.1.4.6. Sebzeler	192
2.1.4.7. Seracılık	193
2.1.4.8. Yem bitkileri	193
2.1.5. Hayvancılık	195
2.1.5.1. Hayvancılığın Durumu ve Dağılışı	195
2.1.5.2. Türkiye’nin Hayvan Varlığı	197
2.1.6. Su Ürünleri	201
2.1.7. Ormancılık	204
2.1.8. Ekolojik Tarım	208
2.1.9. TARIMIN TÜRKİYE EKONOMISİNDEKİ YERİ	210
2.1.10. TARIMDA BAŞLICA SORUNLAR	210
2.2. MADENLER VE ENERJİ KAYNAKLARI	210
2.2.1. MADENLER	210
2.2.1.1. Maden Üretimi	210

2.2.1.2. Metalik Madenler	214
2.2.1.2.1. Demir	214
2.2.1.2.2. Kromit	216
2.2.1.2.3. Bakır	217
2.2.1.2.4. Boksit	218
2.2.1.2.5. Altın ve Gümüş	219
2.2.1.3. Metal Dışı Madenler	220
2.2.1.3.1. Bor	220
2.2.1.3.2. Tuz	222
2.2.2. ENERJİ	222
2.2.2.1. Enerji Üretim-Tüketim İlişkisi	223
2.2.2.2. Enerji Kaynakları Açısından Türkiye'nin Durumu	224
2.2.2.2.1. Taşkömürü	224
2.2.2.2.2. Linyit	225
2.2.2.2.3. Petrol	226
2.2.2.2.4. Doğal Gaz	227
2.2.2.2.5. Nükleer Enerji	227
2.2.2.2.6. Hidrolik Enerji	228
2.2.2.2.7. Güneş Enerjisi	228
2.2.2.2.8. Rüzgâr Enerjisi	230
2.2.2.2.9. Jeotermal Enerji	230
2.2.2.2.10. Biyokütle (Biomass) Enerji	231
2.3. SANAYİ	233
2.3.1. Türkiye'de Sanayinin Tarihçesi	234
2.3.2. Türkiye'de Başlıca Sanayi Kolları ve Dağılışı	240
2.3.3. Türkiye Sanayisinin Sorunları	247
2.4. ULAŞIM	249
2.4.1. Ulaşım Politikaları	249
2.4.2. Demiryolu Ulaşımı	252
2.4.3. Karayolu Ulaşımı	254
2.4.4. Denizyolu Ulaşımı	255

..... Türkiye Beşerî ve Ekonomik Coğrafyası

2.4.5. Havayolu Ulaşımı	256
2.4.6. Boru Hatları	257
2.5. TİCARET	259
2.5.1. İç Ticaret	259
2.5.2. Dış Ticaret	260
2.5.3. Serbest Bölgeler	262
2.5.4. Sınır Ticareti	265
2.6. TURİZM	268
2.6.1. Türkiye'nin Turizm Kaynakları ve Turizmin Ekonomideki Yeri	268
2.6.2. Türkiye Turizminde Sorunlar	270
3. TÜRKİYE EKONOMİSİNDE MEKÂNSAL FARKLILIKLAR	271
3.1. Mekânsal Farklılıkların Sebepleri ve Dağılışı	271
3.2. Mekânsal Farklılıkları Gidermeye Yönelik Uygulamalar	273
3.2.1. Bölgesel Plânlar	273
3.2.2. Metropoller	278
3.2.3. Yeni Sanayi Odakları	279
3.2.4. Kalkınmada Öncelikli Yörelere	280
4. TÜRKİYE EKONOMİSİNİN DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ YERİ	283
5. TÜRKİYE EKONOMİSİNİN PROBLEM ALANLARI	286
5.1. İÇİŞİLERİ	286